

ВІСНИК

VISNYK the **HERALD**

супільно-політичний місячник

РІК XXXVII Ч. 10
YEAR XXXVII № 10

ЖОВТЕНЬ — 1984
OCTOBER — 1984

ЦІНА .90 ЦЕНТІВ
PRICE \$.90

В І С Н И К

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО — Із прощального слова в соборі св. Софії в Римі	1
ОСИП МАЩАК — Молитва українського революціонера	1
Відійшов духовний провідник Патріярх Йосиф І	2
ОСИП РОЖКА — Великий Провідник Степан Бандера	3
АЛЛА КОССОВСЬКА — 500 Героїнь (Вірш)	4
БОГДАН ЛІВЧАК — Два процеси Степана Бандери	5
НАДІЯ НАУМ — „Енциклопедичний словник релігії” (Рец. відгук)	9
ІВАН БОДНАРУК — З напих „гарздів” під Польщею	10
БОГДАН ЛІВЧАК — Про „політичний кулак”	12
Осіннє засідання ГУ ООЧСУ	13
РОМАН РАХМАННИЙ — Цінність УГВРади	14
Діловий Комітет підготовки XIV Конгресу Українців Америки	19
ХРИСТИНА ЦЕБРИЙ — XXXIII Здвиг СУМ-А	21
Д-Р В. НІНЬОВСЬКИЙ — Диявольська „конституція” СССР (Продовження)	23

ДЕ ПОДЛИСЯ ПОНАД ТРИДЦЯТЬ МОВ?

У виданні УККА вийшла книга на 416 сторінок, українською мовою з англійським резюме — „РОСІЙЦЕННЯ УКРАЇНИ” — збірник праць багатьох авторів. Цю книгу кожному рекомендуємо набути і читати. Це перший український історичний документальний науково-популярний твір, який викриває намагання Росії, білої і червоної, зросійцяти і знищити українську націю.

Тим часом у підневільній „Літературній Україні” в Києві, у числі від 4 жовтня 1984 року читаємо: „Радянська література твориться нині на понад сімдесяти мовах”. А було понад 100 мов!

Що сталося з понад 30 мовами в СРСР?

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ВІСНИКА” ЛИШЕ 10 ДОЛ.

ВІСНИК

БЕРЕГТИ ПАТРІАРШУ ІДЕЮ

ІЗ ПРОЩАЛЬНОГО СЛОВА ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА НАД ВІДКРИТОЮ ДОМОВИНОЮ СВЯТИШОГО ПАТРІАРХА В СОБОРІ СВ. СОФІЇ В РИМІ В СЕРЕДУ 12 ВЕРЕСНЯ 1984 РОКУ.

„Ви, Патріярше, відійшли від нас до Христа-Спасителя. Перед Всевишнім ми маємо у Вашій Особі-Мученика, свого Великого Заступника. Хоча огортає нас нестерпний жаль, бо ми осамітнені, та одночасно блистить якась заспокоююча іскра, якась стихійна віра, що перед Всемогутнім Господом нашим — українська нація має тепер найсвітлішого речника її прагнень — жити вільним народом у народів вільних колі і вільно славити Господа нашого і Вас, Його Посланника на українську землю, Вас — Святишого Патріярха — світоча всього християнства, мученика за Христа й Україну, Святого України.

Україна й її Патріярх, Його духовна спадщина це одне нерозривне ціле.

Доземний поклін складає на вічну дорогу Вам, наш Патріярше-Мученику, наш Pater Patriae, вся Україна й увесь прихильний їй християнський світ, для якого Українська катакомбна Церква й героїчна боротьба України це предвісник перемоги Христа Господа над московським антихристом.

Найглибший поклін складаю й я від себе особисто. Вашій Святості, моему Великому Учителеві і Духовному Батькові.

Від імени Воюючої України, від усіх українців, які завжди були вірні Вам і у найважчих хвиликах Ваших зусильних змагань також на чужині за українську християнську правду, — складаю перед Вами, Патріярхом України, присягу бути незмінним послідовником Ваших заповітів, здійснювати Ваше національно-релігійне вчення, йти за Вашими дороговказами, берегти Патріяршу ідею та захищати створений Вами Український Патріярхат.”

МОЛИТВА УКРАЇНСЬКОГО РЕВОЛЮЦІОНЕРА

(Складена в польській тюрмі — Бригідках, ч. 1)

Україно, Свята Мати Героїв, зійди до серця мого, прилинь бурею вітру кавказького, пошумом карпатських ручаїв, боїв славного Завойовника, батька Хмеля тріумфом і звуком гармат Революції, радісним гомоном Софійських дзвонів... Нехай у Тобі відроджуся, славою Твоею опромінюся, бо Ти, Пресвята — все життя моє, бо Ти — все щастя...

Задзвони мені брязкотом кайдан, скрипом шибениць у понурі ранки, принеси мені зойки катованих у льохах, в тюрмах і на засланнях, щоб віра моя була гранітом, щоб зросло завзяття, міць, щоб сміло йшов я в бії, так як йшли герої за Тебе, Свята, за Твою Славу, за Твої Святі Ідеї, щоб помстити ганьбу неволі, стоптану честь, глум катів Твоїх, невинну кров помордованих під Базаром, Крутами, геройську смерть еоїнів Української Національної Революції: полковника Євгена Коновальця, Басарабової, Головінського та славу смерть Данилишина й Біласа і тисячів інших незнаних нам, що кості їх порозкидані, або тайком загребані.

Спали вогнем життєтворчим всю кволість у серці моему. Страхи нехай не знаю я, не знаю, що — вагання. Скрипи мій дух, загартуй волю, у серці замешкай моему! В тюрмах і тяжких хвиликах підпільного життя рости мене до світлих Чинів. У Чинах тих хай знайду смерть, солодку смерть в муках за Тебе, і розплинуся в Тобі, і вічно житиму в Тобі Відвічна Україно, Свята, Могутня і Соборна!

Осип Мащак

ЛИШЕ ЧЕРЕЗ РЕВОЛЮЦІЮ МИ
ЗДОБУДЕМО ВОЛЮ.

Провідник Степан Бандера

ВІДИШОВ ВЕЛИКИЙ ДУХОВНИЙ ПРОВІДНИК

До низки імен великих церковних Постатей у історії України долучилося ім'я, яке ніколи не зійде зі сторінок української історії — ім'я найвидатнішого українця нашого часу Блаженнішого Патріярха Йосифа I, Кардинала.

Всевишній покликав Його після довгої стійки на сторожі розвитку і прав не лише Української Католицької Церкви, а всього нашого народу: у п'ятницю, 7 вересня 1934 року Божого, о 10.30 ранку у Римі Господь покликав до себе свого вірного Учня і Слугу Божого й Народу на 93-му році великого, повного поневірянь і безконечної праці, подвижницького життя.

Глава Помісної Української Католицької Церкви, Кардинал, той, хто вирвавшись із московсько-большевицької неволі — репрезентував на Заході всю Україну, особливо вирізнився, коли на II Ватиканському Соборі поставив внесок піднести Помісну Українську Католицьку Церкву до гідности Патріярхату. Як мало хто, Він розумів державницьку вагу такого Акту.

Від квітня 1975 року Блаженніший Кардинал Йосиф, спираючись на постанови II Ватиканського Собору, проголосив Патріярхат Помісної Української Католицької Церкви. Це був великий крок вперед у розвитку УКЦеркви, підтриманий, на жаль, лише частиною українського Єпископату і всеціло підтриманий вільною частиною українського народу — за кордоном і вірними в Україні.

Його не зламали московсько-большевицькі тюрми і концтабори. Його не схибили з обраного шляху подвижництва обіцянки самого

кривавого ката народів Сталіна возвести Блаженнішого Патріярха Йосифа, тоді Архiepіскопа Митрополита УКЦеркви, до найвищих чинів московської Православної Церкви. Його не захитали у вірності й служінні Богові і Батьківщині ані репресії і терор у ССРСР, ані спротив Ідеї створення Патріярхату УКЦеркви, що подекуди виник, як завжди виникає спротив тих, які не бачать візії майбутнього, до Великої Ідеї.

Храм св. Софії, Український Католицький Університет і все, що Блаженніший розбудував на римських горбах — це перші пам'ятники Великому Українцеві, пам'ятники на чужині. Вони вже й тепер променюють на Нескорену Україну, де діє катакомбна Українська Католицька Церква і де діяльність Блаженнішого Патріярха прирівнюють до дій Христових Апостолів.

Патріярх Йосиф Перший був українським Апостолом-Подвижником і таким Він відійшов від нас до Бога-Творця, щоб вічно жити в серцях рідного і назавжди вдячного народу.

Патріярх помер — нехай живе Патріярхат!

Організації Українського Визвольного Фронту

МАСОВО ПІДТРИМУЮТЬ РЕГЕНА-БУША

У великих містах ЗСА спонтанно потворилися українські комітети для вибору сучасного президента-патріота Роналда Регена і віце-президента Джорджа Буша на нову чотирирічну каденцію. Вибори відбудуться в листопаді ц.р.

Українці — громадяни ЗСА — масово підтримують їхні кандидатури не лише за поправу економіки країни, а й за більше від попередніх президентів з демократичної партії зрозуміння московсько-большевицької імперії ССРСР як „імперії зла”.

Ніщо так не спричинює створенню майбутнього, як завзяті мрії. Сьогодні — вигадка, химера, а завтра — тіло і кров.

Віктор Гюго

"VISNYK" — "THE HERALD" (ISSN 0042-7004) is published Monthly, except July and August, when bi-monthly for \$10 per year by the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York N.Y. 10003. Second-class postage paid at New York, N.Y.

POSTMASTER: Send address changes to THE VISNYK — THE HERALD, P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10276.

ВЕЛИКИЙ ПРОВІДНИК СТЕПАН БАНДЕРА

Московсько-большевицький ворог підступно убив Провідника Степана Бандеру, але не можна вбити його Ідеї.

Гаслом боротьби від 30-их років до нашого часу стало ім'я видатного націоналіста-революціонера, Провідника Організації Українських Націоналістів у Краю а згодом і на емірації — Степана Бандери.

Він з честю виконав накладений революційною Україною обов'язок, не впаав жертвою темних провокацій ворогів, був активним пропагатором чистоти визвольної-революційної боротьби, ставлячи ставку на власні сили; визначився горінням на шляху реалізації віднови самостійності українського народу. На еміграції шукав якнайтіснішої співпраці з усіма середовищами, які стояли на позиціях національно-християнської України.

Степан Бандера прийшов на світ 75 літ тому, у священничій родині, і в ній одержав своє християнське і патріотичне виховання. Його виховувала сумна дійсність під кормогою австрійського і польського окупанта.

На 23 році життя на його плечі лягла відповідальність за Крайовий відтинки УВО і ОУН, організацій, до яких належав від 18 і 20-го року життя. Це він удосконалив зміст і техніку революційно-пропагандивного апарату, підніс організаційну дисципліну, військово-політичний вишкіл революційного членства та посилив військову діяльність ОУН. За його керівництва ОУН імпульсивно зросла і її вплив охопив і запалив до борні широкі маси.

Степан Бандера домагався селективного добору провідників, не за їх походженням чи родом, а за здібностями і кваліфікаціями, вимагав повної відданості революційним потребам України в боротьбі проти окупантів та домагався від кожного члена ОУН особистої праці, жертвенності і карності.

Заарештований, разом з багатьма іншими членами Організації, за вбивство польського міністра Перацкокого, ставши на лаві підсудних, зумів згуртувати по своїй стороні всю українську громаду і поміг у великій мірі протверезити польське суспільство у відповідній оцінці

революційної діяльності Організації, яка боролася за волю і ніколи не була терористичною. На цій процесі Степан Бандера виголосив знаменні слова, які схарактеризували дію члена ОУН від 20-их років до недавніх часів: „ОУН дуже цінить життя своїх членів, але наша ідея в нашому понятті така велична, що коли йде про її реалізацію, то не одиниці, не сотні, а тисячі жертв треба посвятити, щоб її реалізувати.”

Горда постава Провідника і світовий розголос процесу, знаного під ім'я Варшавського, усунули мариво шибениці, яке висіло над головою Степана Бандери.

Окупант засудив українського героя на до смертне ув'язнення. Коли Польща розвалилася під ударом німецької армії, Степан Бандера виїшов на волю після довгого і виснажливого ув'язнення і кинувся з новим запалом організувати боротьбу за вимряну Українську Державу. Створено Похідні Групи, українські легіони, Український Національний Комітет у Кракові, проведено Проголошення Акту Відновлення Української Державності Актом 30-го червня. Це були етапи життя провідника в новій політичній дійсності. Із прем'єром Ярославом Стецьком, Провідника Степана Бандеру фашисти заарештували, вимагали відкликання Акту, але він, як і Голова Державного Правління Ярослав Стецько, рішуче відмовлялися піти на уступки німецького окупанта. І в той час, коли Степан Бандера терпів у німецькому концтаборі, — і згодом — з його іменем, як Провідника ОУН, пов'язана вся визвольна боротьба українського народу і в Україні, і навіть на далеких засланнях в московській тюрмі народів СРСР.

Після розвалу Німеччини він зумів відчутти новий пульс доби і стати знову на чолі визвольної боротьби українського народу. Із еміграції втримував зв'язки з Головою Проводу ОУН в Україні, з діючими членами революційної ОУН, з героями УПА.

Степан Бандера вважав, що головне завдання, яке стоїть перед нами — це морально-політична й організаційна підготовка всього народу до остаточного змагу за визволення, остаточ-

Богдан Лівчак

ДВА ПРОЦЕСИ БАНДЕРИ

ДО 75-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ І 25-РІЧЧЯ СМЕРТИ НА СТИЦІ УКРАЇНИ

Окупація українських Західніх Земель поверсальською Польщею — це час двадцятилітньої кривавої боротьби окупанта із поневоленим народом, і народу з окупантом.

Як тільки поляки окупували ці українські землі збройною силою, розпочався й підпільний змаг українського народу за скинення ярма неволі. Спочатку спротив окупантові ставить УВО, бо окупант старається усіми засобами приборати у свої загребуці руки ті українські землі.

Першу декаду свого ганебного панування закінчили поляки паціфікацією, вандальським руйнуванням надбань українського мирного населення.

Дошкульної втрати зазнала українська підпільна революційна сила, бо озвірілі польські поліцаї тоді убили підступно сот. Ю. Головінського, команданта УВО, а згодом Краєвого Провідника ОУН. Мимо втрат матеріальних, спричинених паціфікацією, поляки, однак, не змогли залякати революційної підпільної сили. Революційні акти ОУН почалися безпосередньо по тій жорстокій паціфікації, і пригадували полякам, що вони є зайди.

Дуже цікавий факт: усі акти ОУН були так добре пляновані, що полякам не вдавалося напаси на слід боєвиків; вони, виконавши завдання, безслідно зникали. Польська преса скаженіла від люті, виливала море помий на тих „хайдамацкіх молайцуф” (це так за їх вчителем Г. Сянкевічем, який давав собі волю, описуючи часи Хмельниччини).

Окупант почував себе дуже непевно.

А українська сторона, за деякими винятками звернула увагу на ту таємну ОУН, яка своїми виступами піднесла свій авторитет, а це було потрібно після тих бандитських „вистемпув” польської солдатески.

Бойові виступи ОУН не вгавали, цілий ряд різних актів ОУН переходив усі сподівання.

Нарешті прийшов 1933 р. Рік жажливого, не-

чуваного у всесвітній історії бандитського вчинку Москви, яка пляново спричинила неймовірний голод в так зв. „УССР” — на українських землях під окупацією Росії. ОУН рішила запротестувати перед цілим світом. Запляновано атентат на московського консуля у Львові. Чину доконав Микола Лемик. Справді, щойно тоді світ, почувши про вбивство московсько-більшевицького опричника, почав бодай згадувати про голод в Україні.

Несповна через рік ОУН видала наказ вбити польського міністра внутрішніх справ Б. Перацкого. Присуд смерти був вирішений на спеціальній конференції в квітні 1933 р. в Берліні (Німеччина); там був полк. Є. Коновалець, Р. Ярій, Я. Барановський від ПУН-у, а від Крайової Екзекутиви ОУН — Степан Бандера.

Б. Перацкі був одним із підручних людей Ю. Пілсудского, жорстокий посіпака, один із підпірачів „моцарствової” Польщі. Він ще 1930 р. був післаний Ю. Пілсудским у Львів і особисто керував згаданою варварською паціфікацією. Пізніше, як міністер внутрішніх справ, докладає усіх сил, щоб знищити до основ українське політичне й культурне життя шляхом адміністраційних законів. Він був творцем і організатором польської колоніальної грабункової політики на Західніх Українських Землях, насаджування польських зайд та багатьох інших чорних діл.

Плян атентату опрацював Роман Шухевич („Дзвін”).

Із закордону повернувся М. Лебідь („Марко”), який своєю участю в атентаті на Перацкого повинен був реабілітувати себе за промах в нападі на пошту в Городку.

На виконавця атентату Ст. Бандера вибрав з-поміж трьох бойовиків Гриця Мацейка („Гонту”). Атентат, суто політичного характеру, виконано: 16 червня 1934 р. незабаром по третій годині по полудні Перацкі загинув на вулиці Варшави від двох револьверових куль

Польська поліція виконавця атентату не зловила — він зник безслідно. Але судовий процес за вбивство міністра Перацкоґо таки відбувся у Варшаві, тривав від 18 листопада 1935 р. до 13 січня 1936 р.

Це був т.зв. Варшавський Процес, з яким дуже тісно пов'язаний другий процес, т.зв. Львівський Процес Бандери.

Епілогом убивства Перацкоґо був голосний на весь світ політичний процес проти 12 членів ОУН.

Акт обвинувачення закидав усім підсудним приналежність до ОУН; крім того, Ст. Бандера, як Крайовий Провідник ОУН, мав дати наказ убити Перацкоґо і керувати цілою акцією; усім іншим обвинуваченим приписувано різні функції у зв'язку із підготовою і здійсненням пляну атентату.

Акт обвинувачення складався зі 102 сторінок машинопису; інші додаткові матеріали становили 25 томів, на 10.000 сторінок. Підставою акту обвинувачення були документи „Архіву Сеника”, якого справа по сьогодні є дуже пекучою і актуальною. Вже першого дня процес перетворився на політичну демонстрацію: запитаний головою суду про свої особисті дані, Ст. Бандера відмовився говорити польською мовою, кажучи, що він добре знає польську, але вважає, що йому належить говорити рідною мовою. На те суддя заявив, що тільки в східних воєвідствах можна вживати українську мову. Тому, якщо Бандера не хоче зізнавати польською мовою, то треба вважати, що він відмовляється і від зізнань і суд обмежиться відчитанням його зізнань, складених під час слідства.

Всі інші підсудні, крім єдиного Мигалья, пішли за прикладом Ст. Бандери й відмовилися зізнавати польською мовою. Тому, що майже усі підсудні мовчали, головне завдання — з'ясувати політичне тло справи — повинно було припасти оборонцеві Бандери д-ві Горбовому, але прокуратор і голова суду так його пильнували і так йому перебивали, що він цього зробити не зміг. Тому політичний бік процесу не міг бути належно висвітлений.

Процес викликав велике зацікавлення у світі. Багато закордонних журналістів перебували у Варшаві. Західний світ слідкував за це-

ребігом розправи. Найбільше враження справило те, що підсудні мовчали, бо польський суд заборонив їм користуватися рідною українською мовою. Закордонні обсерватори на цьому процесі мали змогу просліджувати тодішню ситуацію внутрі польської держави.

У тих часах, за винятком московської тюрми народів, з її „граніцою на замкє”, де гинули мільйони людей від штучного голоду, яким світ не цікавився і навіть не хотів про це говорити, — світ цікавився Польщею. Бо там, у ніби то демократичній Польщі, яку створено на Сході Європи для збереження ладу і спокою, якій віддали великі простори, заселені непольським елементом, — увесь час відбувалися якісь дивні речі: окупований народ чи пак його свідомою частина творить таємні організації і провадить революційну, терористичну роботу.

Представникам західноєвропейських держав ставало це все незрозумілим. Ще недавно відбулася ганебна паціфікація, різного роду експропріаційні дії, вбивство московського представника в консуляті у Львові. Це все спричиняло багато клопоту полякам, які мусіли якось пояснювати справи тим представникам із закордону. Але що виясниш, як неправдою живеш? Тому поляки хоч-не-хоч мусіли числитися з опінією західних демократій. Присуд із Варшавського процесу проголошено 13 січня 1936 року, в день навечер'я українського Нового Року.

Варшавський часопис „Роботнік” писав: „День присуду — остання дія процесу і разом останній день року, згідно з греко-католицьким календарем”. Далі йшов опис, як і де маси поліції були розміщені, сказано про масу представників преси і про неімовірно великий натовп. „Згори падають слова присуду, чути короткі слова: три смертні присуди... Знову кроки. Важкі, повільні. То ескорта спроваджує Бандеру, усунутого із залі за ожлики... Останній день календара греко-католицького обряду, останній день довгого процесу”...

Присуд у Варшавському процесі звучав так: Ст. Бандера, М. Лебідь і Я. Карпинець — кара смерті (яку згодом, на підставі амнії, замінено на досмертне тюремне ув'язнення); Микола Климишин і Б. Підгайний — на до-

смертне тюремне ув'язнення. Усі підсудні прийняли присуду цілком спокійно, а Степан Бандера і Микола Лебідь відповіли на присуду окликом: "Хай живе Україна!", за що їх з наказу голови суду жандарми вивели з залу.

В часі читання присуду не було нічого відомо про підготову проголошення амнестії, тому всі були приоточені, що смертні вирокі будуть виконані. Ніхто, ні підсудні, ні адвокати не сподівалися, що Бандера житиме. Сам Бандера був свідомий того і не надіявся на те, що його життя продовжиться. Але він був цілком спокійний. Його постава підтримувала на дусі всіх підсудних, а ті, хто заломився, були засоромлені.

На вістку про присуду українське громадство, на знак солідарності з українськими революціонерами, протолоосило національну жабу. Всі імпрези, що мали відбутися з нагоди Нового Року, відкликано, а з багаторох вікон українських хат у день Нового Року повівали чорні прапори.

Як же оцінювали Баршавський процес деякі польські політики? Процес справді навчав польських журналістів і політиків бачити на "кресак виходні" українців замість "русінуф" та дивитися на українську проблему, як на окрему самостійну проблему живої нації, що бореться за свої права, а не як на "ворожку інтригу", вигадану німцями.

Навіть польська католицька "Польонія", пишучи про Баршавський процес, визнавала за підсудних не писати "моральних поучень" про роль частини української католицької преси, а звернула увагу на кончність справжньої об'єктивності і справедливості в підході судів: "У таких процесах судді повинні пам'ятати, що мають судити людину, яка хоч вчинила найважчий злочин, проте заслуговує на пошану, бо вона порушила закони в боротьбі за ідею".

Великий Львівський процес проти членів КЕ ОУН та інших членів ОУН, що почався у Львові 25 травня 1936 р., був — якщо брати до уваги не окремий аспект на Першакі, а всю діяльність ОУН того періоду, завершеним Баршавського процесу.

Головною постановою в обох процесах був Крайовий Північний ОУН у 1933-34 рр. Степан Бандера, який своєю постановою надав обом процесам спеціального характеру.

Львівський процес був ще гіднішою прикладною презентацією українського революційного руху перед своїм і чужим громадством, ніж Баршавський, бо під час Львівського процесу навіть Миталь, Малюца і Підгайний не "спитали" нікого, а навпаки — відкликали свої попередні зізнання й засудили їх як такі, що негідні поступування українського націоналіста.

Інакшого вигляду, в порівнянні з Баршавським процесом, надала Львівському процесові насамперед та обставина, що на форумі львівського суду польська влада беззастережно визнала право для українських підсудних говорити українською мовою. Тому всі підсудні вже не були тільки мовчазними демонстрацями, як на Баршавському процесі, а зізнавали і складали відповідні заяви, використовуючи навіть право останнього слова підсудного. Замість оборони прав української мови тут приводем для демонстраційних висловів підсудних проти польського окупанта стало питання державної приналежності. Коли, на початку процесу кожному з підсудних, під час записування особистих даних, ставлено запитання про його державну приналежність, підсудні демонстративно заявили "Українська". Коли ж голова суду та прокуратор намагалися висміяти таку відповідь, то підсудні вважали свою відповідь так, що підсудні вважали себе за громадян УСРР, то підсудні уточнювали своєю відповіддю: "Моя держава належить у принципі українська, а тимчасово польська". А Степан Бандера, крім цього, на запитання про його ставлення до військової служби, відповів: "Я є членом Української Військової Організації".

Першого дня процесу останнім уведено в залу Степана Бандеру. Коли він з'явився, всі підсудні встали з місць і привітали його окликом "Слава Україні!". За підсудними встали з місць також українські оборонці, а за ними статистичні в першу хвилину трибунали і лава присяжних. Те вставання розбулюєних польських судів можна порівняти, але вони себе поодне повенення найважливіше: вони себе по-

Головною постановою в обох процесах був Крайовий Північний ОУН у 1933-34 рр. Степан Бандера, який своєю постановою надав обом процесам спеціального характеру.

Львівський процес був ще гіднішою прикладною презентацією українського революційного руху перед своїм і чужим громадством, ніж Баршавський, бо під час Львівського процесу навіть Миталь, Малюца і Підгайний не "спитали" нікого, а навпаки — відкликали свої попередні зізнання й засудили їх як такі, що негідні поступування українського націоналіста.

Інакшого вигляду, в порівнянні з Баршавським процесом, надала Львівському процесові насамперед та обставина, що на форумі львівського суду польська влада беззастережно визнала право для українських підсудних говорити українською мовою. Тому всі підсудні вже не були тільки мовчазними демонстрацями, як на Баршавському процесі, а зізнавали і складали відповідні заяви, використовуючи навіть право останнього слова підсудного. Замість оборони прав української мови тут приводем для демонстраційних висловів підсудних проти польського окупанта стало питання державної приналежності. Коли, на початку процесу кожному з підсудних, під час записування особистих даних, ставлено запитання про його державну приналежність, підсудні демонстративно заявили "Українська". Коли ж голова суду та прокуратор намагалися висміяти таку відповідь, то підсудні вважали свою відповідь так, що підсудні вважали себе за громадян УСРР, то підсудні уточнювали своєю відповіддю: "Моя держава належить у принципі українська, а тимчасово польська". А Степан Бандера, крім цього, на запитання про його ставлення до військової служби, відповів: "Я є членом Української Військової Організації".

Першого дня процесу останнім уведено в залу Степана Бандеру. Коли він з'явився, всі підсудні встали з місць і привітали його окликом "Слава Україні!". За підсудними встали з місць також українські оборонці, а за ними статистичні в першу хвилину трибунали і лава присяжних. Те вставання розбулюєних польських судів можна порівняти, але вони себе поодне повенення найважливіше: вони себе по-

чували дуже непевно, і це можна було спостерегти у багатьох випадках і в різних ситуаціях впродовж цілого періоду польської окупації західних земель України.

Підсудні поділилися тактикою своїх виступів перед судом. Одні були цілком розконспіровані, і такі давали вияснення та складали заяви. Тут буде доцільно докладніше вияснити причини розконспірування деяких членів Організації. Ще й сьогодні часто згадується про „Архів Сеника”. Про той „Архів” згадувано і на процесях Варшавським і Львівським. Досить неповажно виглядало, коли українці оборонці на Львівському процесі домагалися від суду вияснення справи „Архіву Сеника”, як він потрапив у польські руки?... Самозрозуміло, вони такого вияснення не дістали.

Про Бандеру в „Архіві Сеника” були досить точні дані, так що можна було мати повний образ його підпільної діяльності. Ті документи мали деправуючий вплив на декотрих підсудних. Тому й заломився Малюца та зізнавав Підгайний.

Інші, яким не доведено приналежності до ОУН, заявляли, що за своїми переконаннями вони є українськими націоналістами. Підсудний Равлик, який заперечував свою приналежність до ОУН, на провокаційний запит, як він оцінює ОУН та її діяльність, спокійно відповів, що не вважає судову залю відповідним форумом для таких дискусій. Присоромлений голова суду залишив своє намагання провокувати підсудних.

Степан Бандера у своїх зізнаннях відверто виступав, як Крайовий Провідник ОУН на Західних Українських Землях, бо вже на слідстві він зорієнтувався, що польська прокуратура є добре поінформована на підставі якраз „Архіву Сеника”.

Бандера вияснював розглядані судом справи і при тому відмовлявся подавати прізвиська чи псевда членів ОУН. Він пояснив, що І. Бабія вбили не за його політичні погляди, а за активну співпрацю з ворожою поліцією, за притримання в церкві й передання поліції українського студента, який розкидав летючки ОУН, та за намовляння гімназистів до співпраці з польською поліцією проти українських револю-

ціонерів. Бабія остерігали, але він посміхався і продовжував шкідницьку, ганебну роботу. Організаційний суд по докладнім розгляді видав присуд смерти. Бандера, як Крайовий Провідник ОУН, дав наказ цей присуд виконати.

Атентат у московському консуляті Степан Бандера доручив виконати, щоб запротестувати перед культурним світом проти варварського винищення Москвою українського народу на його східних землях та для заманіфестування морально-політичної єдності українців на землях, окупованих Польщею, у спільній, соборній боротьбі українського народу проти московського купанта.

Крім тих, ще багато інших справ були порушувати і обговорювані судом, на які Бандера давав вичерпуючі пояснення.

Треба подивляти балакучість поляка-прокуратора, який 8 годин потрапив розвалювати ті справи. Головна ціль його була компрометувати ОУН. Підну відповідь почув він від д-ра Горбового.

Оборонці-адвокати, а зокрема д-р Старосольський, д-р Шухевич, д-р Горбовий, д-р Загайкевич, виголосили глибокі змістом і міцні формою промови, вказуючи на щирий патріотизм та безмежну відданість членів ОУН справі визволення українського народу й відновлення Української Держави.

Д-р Горбовий, обговорюючи справу Бандери, казав, що „під час політичних процесів УВО-ОУН роблено закид, що Провід висилає рядових босвиків, а сам ховається. Зараз тут виступає Крайовий Провідник ОУН, мужньо відхиляє свій шолом і свідомо спрямовує всі атаки протівника на себе самого”. А, відповідаючи прокураторові, д-р Горбовий звернув звернув увагу, що відчитаний прокуратором „Пастирський лист” у справі Бабія є найменше переконливим доказом, бо кожний християнський єпископ зобов'язаний засуджувати вбивство.

Більш переконливим було свідчення польських знавців українських справ на Варшавському процесі. Вони визнавали, що ОУН є організацією масовою, та що ОУН здобула собі симпатії загалу української людности.

Д-р Старосольський у своїй промові з'ясував

Іван Боднарук

З НАШИХ „ГАРАЗДІВ“ ПІД РЕЖИМОМ ПОВЕРСАЛЬСЬКОЇ ПОЛЬЩІ (У 60-РІЧЧЯ ГАНЕБНОГО РІШЕННЯ АНТАНТИ)

Коли австрійський уряд 1867 року почав будувати свою політику на союзі з поляками й мадярами (угорцями), сильно погіршилося положення нашого народу під австрійською займанщиною. Цісарським декретом із 27 квітня 1879 року, замість німецької мови, заведено у Львівському університеті польську викладову мову. Польська адміністрація почала брутально порушувати права української мови. Між двома народами розгорілася завзята боротьба. Поляки в Галичині, яким Австрія віддала владу над „тирольцями Сходу”, не вагалися навіть фальшувати виборів. Так дійшло до кривавих баденівських виборів 1895 року.

Коли українським студентам урвалася мірка терпеливості, вони 19.11.1901 р. скликали віче, на якому ухвалили домагатися окремого, українського університету у Львові, а поки це станеться, основного проведення утравізації Львівського університету. Після віча українські студенти влаштували демонстраційний похід вулицями Львова. Сенат університету виключив назавжди з університету двох студентів, а трьох інших — на кілька семестрів. Дня 30.XI. 1901 проголосив, крім того, відозву до студентів, якою осудив укр. студентів і назвав їх поведінку „диною”, а до польських студентів звернувся з закликом, щоб вони „помогли” зберегти повагу університету. У відповідь на це наші студенти почали покидати університет і проголосили сецесію. В боротьбі за український університет загинув Коцко. Сецесію наше громадянство підтримало морально й матеріально.

23 січня 1907 р. дійшло в університеті знову до поважних подій, бо адміністрація далі нехтувала правами української мови. Демонстрація закінчилася тим, що ректорат викликав поліцію і вона заарештувала 100 студентів. Арештовані проголосили голодівку, а 24 лютого 1907 р. процес закінчився засудом кількох студентів (по 2-3 місяці в'язниці).

Коли українсько-польська війна закінчилася для нас програною, поляки окупували Галичину. Терором вони розпочали своє панування, арештуючи невинне населення і засилаючи його до концентраційних таборів. Траплялися випадки, що розстрілювали без суду і слідства, напр., о. О. Нижанківського в Стрию і о. Підляшецького в Монтстирисках. Тисячі українців запроторено до таборів у Домбю, Тухолі й Бересті. Коли серед наших селян панував дошкульний голод на землю, окупант почав на наші землі спроваджувати з Польщі мазурів і колонізувати Галичину. Дідичам заборонено продавати землю українцям. Зліквідовано галицький сойм, скасовано українську мову в судівництві й адміністрації. Із 2941 українських сільських шкіл, що їх ми мали в 1914 р., залишилося в 1923 р. тільки 829.

Дошкульним ударом для українського населення західніх земель був військовий союз Отамана С. Петлюри з Пілсудським. Згідно із своєю традицією, віроломна Польща ганебно покинула свого союзника й, не питаючи його, заключила з большевицькою Росією договір у Ризі. Разом із військом УНР, поляки в травні 1920 р. захопили Київ і просувалися далі на схід. Та большевики в червні того ж року перейшли до протинаступу і з кінцем липня 1920 року увійшли у Східню Галичину. На території 16 повітів, із центром у Тернополі, проголосили „радянську республіку”, але вона існувала всього 50 днів, бо Польща перемогла — при допомозі українських вояків — і знову зайняла Галичину. В Ризі 18 березня 1921 р. заключила мировий договір, який підписали із советського боку А. Йоффе, зрадник Ю. Коцюбинський і Л. Оболенський, а з польського — Я. Домбський, Л. Василевський та ін. Совети хитро включили до договору статтю, яка зобов'язувала Польщу гарантувати права національних меншин — росіян, українців і білорусів, забезпечити їм розвиток культури, мови й релігії...

Вояків зрадженої української армії замкнули поляки по таборах за колючим дротом. А на наших землях далі шаленів польський терор. Варшава усувала наших учителів або переносила на польські землі, перетягала наших людей на латинський обряд і змушувала змінювати метрику. Безупину відбувалися арешти. Восени 1921 р. митрополит Андрій Шептицький вибрався на відвідини українців у ЗСА, Канаді, Бразилії та Аргентині. При цій нагоді інтерв'ював у справі Східньої Галичини в Парижі, Італії і в ЗСА. Але з тих заходів нічого не вийшло, бо Франція бажала створити з Польщі мур проти большевизму. У Львові поляки забрали від нас навіть спортову площу при вул. Стрийській. Тому на польські переслідування і зазіхання відповіли УВО й ОУН підпільними акціями.

Страшний удар стрінув нас 13 березня 1923 року. В той день українці втратили віру в справедливість світу й західніх „миротворців”. До того часу мали ми ще надію, що переможна Антанта не дасть Галичини напоталу Польщі. За Сан-Жерменським договором Польща стала сувереном Галичини.

Щоправда, Рада Ліги Націй вирішила 23 лютого 1921, що „Польща є тільки окупантом Галичини, а її сувереном є держави Антанти”. Але, не зважаючи на спротив англ. прем'єра Ллойда Джорджа, Рада Амбасадорів таки віддала Галичину Польщі. Польща пустилася на

ЮНЕСКО НА ПОРОЗІ КРАХУ

Комісія для справ культури і науки при ОН, ЮНЕСКО, віддавна відома своєю прокомуністичною і крайнє ліберальною діяльністю. Це призвело до того, що ЗСА попередило керівників Комісії, що відтягнуть свої виплати, які становлять 25 відсотків усього бюджету ЮНЕСКО, якщо не буде змінена їх політична активність. Те ж саме вже заявили Голландія і Зах. Німеччина.

Але директор ЮНЕСКО, сенегалець-лівак М. Боб сказав, що його „вибрали на цей пост 161 країна, члени ОН, і ніхто його не може примусити зрезигнувати”. Він і далі провадить політику популяризування марксизму, Москви і т.п. Різноманітну допомогу ЮНЕСКО подає Кубі, Нікарагуї і подібним, або ж тим країнам Третього світу, які в ОН голосять проти ЗСА.

хитрощі, щоб обдурити Раду Амбасадорів: польський сойм 26 вересня 1922 р. ухвалив закон, що „найдалі до двох років дасть автономію Галичині і створить укр. університет.” Це, очевидно, була брехня, придумана на те, щоб Раду Амбасадорів обманути й спонукати її признати Галичину полякам. Тих зобов'язань Польща не виконала ніколи.

Коли це сталося, серед українців виникло страшне обурення і розпочалися масові демонстрації. У Львові, під собором св. Юра, відбулася демонстрація і польська поліція почала жорстоко розправлятися з людьми. Взавши собі до помочі польських студентів, вона біла не тільки мужчин, але й жінок і навіть дітей. Велику кількість людей заарештовано. Пізніше часто в навечір'я 1-го Листопаду, а також на Зелені Свята на обох львівських кладовищах відбувалися наші демонстрації, з атаками поліції та арештами, що вкрили вічною ганьбою поверсальську Польщу.

Під натиском польського уряду Австрія і Чехо-Словаччина відмовили д-рові Петрушевичеві права побуту на своїй території. Він мусів виїхати до Берліну і звітти ще якийсь час звертався до світових потуг з нотами в обороні українського населення Галичини перед польською сваволею, зокрема в час т.зв. пацифікації. Помер у Берліні 29.8.1940 р.

7 вересня 1929 р. Укр. Військ. Організація — УВО — кинула бомбу на Східні Торги у Львові. Це була демонстрація проти влаштування Східних Торгів на нашій землі. Ціль була ясна: заявити чужинцям, які приїхали на Торги, що Львів не є польським містом. Дня 26 травня 1930 р. у Львові почався процес проти 17 українців за приналежність до УВО. З Варшави приїхав спец у справах УВО, поліцейний комісар Білевич, спец від ломання кісток і відбивання нирок. Процес тривав 25 днів, а 27.6.1930 проголошено присуд, за яким Романа Біду засуджено на кару смерти. Оборонці зголосили касацію, і йому замінили кару смерти на 15 років важкої тюрми.

Минуло 60 років від ганебної передачі Антантаю Галичини до Польщі. Ми не забули пацифікації. Поліція і військо нищили наше громадське добро, читальні, кооперативи, Рідні

Богдан Лівчак

ПРО „ПОЛІТИЧНИЙ КУЛАК”

Згідно з рішенням американського Конгресу, щороку третій тиждень місяця липня має бути проголошуваний Президентом ЗСА „Тижнем Поневоленних Націй”. На протязі років, за кількох попередніх президентів, такі „тижні” були формально проголошені. Але за президентури Р. Регена ці „тижні” набрали спеціального характеру, у них є особливий зміст.

Дехто пише, треба визнати, що сьогодні українці мають певний вплив на Державний департамент, на Білий Дім, на Конгрес. Чия це заслуга? В першій мірі тих українців, які організовані в рамках УККА і левину частину своєї енергії посвячують тим політичним справам, зокрема членство ООЧСУ та інших ОУВ-Фронту.

Тиждень Поневоленних Націй закінчився в Нью-Йорку антмосковською демонстрацією під місією СССР до ОН.

Не висилка пакунків в Україну, чи якийсь

Школи, катувало безборонних людей. Та пацифікація не принесла Польщі позитивних наслідків. Чи могла вона вимагати від українців „патріотизму”, коли вибухла війна 1939 року? По Європі кружляли фота побитих людей, навіть священиків. Дісталися вони і до рук Пія Х, який показав їх польському послові при Ватикані Сксинському. Пацифікація принесла полякам на міжнародному форумі багато клопотів, а всередині держави ще більшу ненависть українського населення до польського окупанта.

Джерела:

1) Книш Зиновій: „Справа Східних Торгів у Львові” (Торонто, „Срібна Сурма”, 1956); 2) М. Лозинський: „Галичина в 1918-1920 рр.”; 3) На вічну ганьбу Польщі (прес-віллію ОУН, Прага); 4) Крезуб: „Історія українсько-польської війни”; 5) Орест Корчак-Городицький: „50-річчя пацифікації” („Америка”, 1981 ч. 52); 6) Дурбак Іван: „Розвіяні надії на справедливість Заходу” („Америка”, 24.ІІІ. 1973)

„Комітет” поневоленних народів входить тут у гру. Таке щось бачимо на світлинці „Свободи” 7-го липня 1984. Там бачимо голову УНС із групою людей, представників поневоленних народів. Звичайно в таких зустрічах беруть участь і інші члени уряду УНС, а тут чомусь їх не видно, політична атмосфера їм несприятлива...

Із перебігу розмов бачимо, що члени Комітету раді б бачити моральну підтримку від УНС у справі Поневоленних Народів.

Серед тих, які прийшли до будинку УНС, були: д-р Горст Угліх, генерал Ніколай Назаренко, д-р М.П. Нешта і другі. Про їхню етнічну пов’язаність не було жодної згадки. Однак з розмови д-ра Г. Угліха бачимо, що він має свого роду претенсії у минулому до „провідних українських організацій”, які не давали великої підтримки тому Комітетові в його акціях, а часом створювали труднощі для того Комітету, до складу якого „входять” приблизно 100 народів. Участь українців там слабенка.

Бачимо, представники Комітету вбачають у голові УНС, а також у голові УАКР сприятливу людину, яка наладнає ті усі „труднощі” з минулого. А як із АБН?..

„Свобода” 18-го липня 1984 подала, що президент Реген започаткував Тиждень Поневоленних Націй у Білому Домі. При кінці тієї вістки є згадка, що в Нью-Йорку в неділю 15 липня ц.р. відзначено ТПН. Відслужено Службу Божу в катедрі св. Патріка. Відбувся похід-демонстрація, там були і українці, речником яких був д-р М. Бек.

Але сама повага хвилі вимагає престижевого ставлення до державного виступу Президента Америки. Це повинні б знати редактори „Свободи”: не змішувати державний чин Президента з випадковими зібраннями. Та декому у „Свободі” хочеться ширити баламутство.

Обсервуючи усі акції голови УНС і УАКР, бачимо, що не про порядок, а про баламутство думав і далі думав той же голова.

Які провідні українські організації мав на думці д-р Г. Угліх, цілком певно, що зненавиджений УККА, до якого так само ставиться

Роман Рахманний

ІДЕЙНО-ІСТОРИЧНА І ПРАКТИЧНО-ПОЛІТИЧНА ЦІННІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

Роковини цієї чи іншої історичної події — добра нагода не тільки вшанувати її творців, але й насамперед це нагода по-новому оцінити її та зробити практичні висновки. Враховуючи те, що всі ми ознайомлені з основними документами УГВР, я тут обмежуся декількома завваженнями про ідейно-історичну і практично-політичну цінність тієї установи.*)

Творення УГВР було викликано внутрішньо-українськими та зовнішньополітичними потребами українського визвольного руху. А він, на переломі 1943/44 рр., досяг віку повної зрілості.

Незважаючи на дошкульні втрати в людях і в матеріалі, рев. ОУН в роки 1941-43 спромоглася відновити й розширити свою підпільну мережу та водночас, уперше від заснування ОУН 1929 р., зуміла поширити свої ідеї на більшість українських земель.

Поряд із цим, рев. ОУН створила й розвинула політично-збройну силу, УПА, що наприкінці 1943 р. мала свою військову структуру і серед свого населення придбала славу „народної збройної сили” — оборонця прав української нації перед обома наїзниками і їхніми союзниками. Навіть якщо б рев. ОУН, у рр. 1940-44, обмежилася була тільки цим досягом, то й того було б досить для виправдання свого існування перед народом і його історією. Створення збройного рамени для обеззброєної нації було гігантським подвигом — кроком уперед на шляху її історії.

Але в революційно-воєнних умовах і під ударами ворожої зброї та пропанди будь-яка збройна сила може з часом анархізуватися, якщо тієї сили не перетворити в політичну енергію, спрямовану в державницькі форми. Адже знаємо, що і перед Богданом Хмельницьким були збройні повстання. Були збройні виступи також після занепаду Козацько-української республіки... Були гайдамаки та опришки...

І всі вони залишилися фрагментарними вибухами народного гніву чи мести без виразного державницького сліду.

Чому?.. Бо в їхніх часах завжди бракувало однієї самостійницької організації, що унапрямувала б підсвідомі прагнення народних мас, прискорювала б темпи їхнього себеусвідомлення та була б енергетичною віссю махового колеса даної революції чи повстання.

В роки 1941-44 був і діяв такий двигун національно-визвольної боротьби. І хоча прийнялося крилате твердження, що ідея створення УГВР зродилася в Головній Команді УПА та що її здійснено завдяки участі діячів „з-поза ОУН”, то історична правда є одна: ініціаторами УГВР, як і перед тим УПА, були керівні діячі рев. ОУН: і це вони подбали про те, щоб концепція всієї української визвольної боротьби не зійшла на манівці чужих зразків чи опортуністського угодовства.

Адже це діячі рев. ОУН мали відвагу створити і проголосити самостійницький уряд у Львові 30 червня 1941 р.; вони мали відвагу взяти на себе відповідальність за цей революційний крок — виклик тоді переможній гітлерівській Німеччині; вони посміли творити збройні відділи, з яких розвинулась УПА; опісля вони, керівні діячі рев. ОУН, ініціювали оформлення верховного політичного керівництва тієї боротьби на розширеній базі національного представництва. Відомо теж, що небагато знайшлося сміливців з-поза ОУН, які з нею хотіли поділити відповідальність за ведення збройно-політичної боротьби на українських землях проти обох наїзників. Адже навіть друга націоналістична група відмовилася від учас-

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

НА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”

ти у творенні того спільного представництва, хоча дехто з її керівних діячів був за спільною дією в цій справі. [Сл.п. О. Ольжич, мабуть, головню тому, що він належав до цих вийнятків, загинув у німецькому концтаборі...].

II.

Поряд із ролю ініціатора, рев. ОУН виконувала також ролю сторожа традиційної тяглості української національно-політичної думки. Сама форма „ради” чи зібрання належить до української державницької традиції: від першої держави на території України — Конфедерації антів (3-6 ст.), через Київське велике князівство і Галицько-Волинське королівство, через Запоріжжя і Козацько-українську республіку... Ця концепція ожила в Головній Руській Раді у Львові з її парамілітарною формацією п.н. „Руські стрільці” 1848-50 рр. Із ще більшою силою та успіхом ця ідея проявилася в Українській Центральній Раді, в Києві, та в Українській Національній Раді, у Львові, 1917-1918 рр. Трудовий Конгрес у Києві 1919 р. завершив той процес відновленого народовладдя.

Карпатська Україна, поставши в результаті співдіяння місцевих діячів та членів ОУН, оформила своє національне представництво під назвою: Соїм Карпатської України. Самостійницький уряд у Львові 30 червня 1941 р. постав з ініціативи проводу рев. ОУН та, водночас, на ґрунті тієї самої традиції: національного зібрання діячів-патріотів, готових у той час разом з членами ОУН взяти на себе принаймні моральну співвідповідальність за це вагоме історичне рішення.

Отже, в усіх цих історичних актах керівну ролю завжди відігравала ініціативна меншість ідейних активістів, що прагнули відновити правду, тимчасово припинену, українську державність, але без наміру встановити своє єдиновладдя. Відмінність ролі рев. ОУН у червні

Ніщо так не спричиняє створення майбутнього, як завзяті мрії. Сьогодні — вигадка, химера, а завтра — тіло і кров.

Віктор Гюго

1941 р. від її історичних попередників у цьому ділі була тільки в тому, що в добі блискавичної війни треба було діяти рішучіше і швидше, ніж це доводилося робити в інших епохах.

III.

До швидкої революційної активності спонукувало й те, що в той час у внутрішню українську політичну структуру суспільства була частинна порожнеча, спричинена самоліквідуванням політичних партій ще восени 1939 р., а екзильний уряд УНР не проявляв ніякої діяльності. Друга ОУН ждала на „конструктивну зміну” політики Берліну щодо України. Тільки рев. ОУН мала відвагу заповнити ці прогалини своїми підпільними, збройними і політично-структуральними заходами й актами.

Були також зовнішньополітичні потреби визвольного руху: українську державницьку справу треба було виводити перед очі чужого світу з позицій розширеного представництва народу, що базувалося на двох основних силах — рев. ОУН та УПА. Це, однак, не означало, що творення такого народовладного центру було зумовлене вимогами чужих сил чи прагненням пристосуватися до зміненого співвідношення тих сил у світі. Ні, ішлося про збереження тяглості форм і змісту української визвольної боротьби за минуле чвертьстоліття, з 1917 р. почавши. Цю потребу добре розуміли принаймні деякі керівні члени рев. ОУН на початку липня 1941 р.

Як відомо з книги Я. Стецька (а його свідчення підтвердив у своїх нарисах про ОУН пок. Л. Ребет), голова УДПравління (Я. Стецько) передбачаючи близький удар німців по українських самостійниках, видав доручення: відпустити зі складу державного кабінету тих діячів, які не могли б діяти підпільно, а всім іншим — переважно членам рев. ОУН — перейти в глибоке підпілля. Їхнім завданням було б продовжувати український опір новому наїзникові не тільки з позицій рев. ОУН, але й також і головню під знаменем уряду 30 червня, як „уряду національної згоди”.

Значить, уже восени 1941 р. можна було мати в підпіллі український самостійницький уряд,

що, після доповнення свого складу ідейними діячами з-поза членства рев. ОУН, міг опісля формувати також загальне представництво, себто — Визвольну Раду.

На жаль, у складній обстановці після ув'язнення голови уряду Ярослава Стецька, красві керівники рев. ОУН обмежили визвольну боротьбу формою опору ОУН з-перед 30 червня. Не зберігши тяглости політично-структурного розвитку, рев. ОУН хоч-не-хоч витратила понад два роки на знайдення шляху до творення всенароднього представництва, що врешті постало п.н. Українська Головна Визвольна Рада.

(Перериви нитки державницької тяглости були часті в історії України, з Хмельниччини почавши, через Головну Руську Раду аж до двох Українських Народніх Республік 1918 і 1919 р.)

Все ж таки те спізнення ніяк не применшує вагомості рішення і цінности врешті створеної верховної установи для революційно-збройних формацій на землях України (15 липня 1944) на принципі „правління національної згоди” з 30 червня 1941 р. Без ніякої зовнішньої спонуки та без оглядання на демократичні великодержави Заходу завершено структуру українського визвольного руху на роки війни та повоєнного озброєного миру згідно з традиціями українського народовладдя.

IV.

Доказом цього є зокрема подвійне рішення керівників красвої ОУН навесні 1943 р. Поперше, вони рішуче відкинули пропозицію тих позаоунівських діячів підпільного руху, які говорили про „конечність” загального повстання проти німців, мовляв, щоб таким чином „переконати” альянтів про непов'язаність українського визвольного руху з Німеччиною. Подруге, також рішуче відхилено пропозицію тих осіб, що пропонували творити т.зв. „місцеві ради”, складені з членів ОУН, вояків УПА й окремих патріотів з-поміж ширшої громадськости для керування адміністраційними справами визвольної боротьби в терені. Це, врешті, мав би бути доказ „демократичности” рев. ОУН і УПА, — твердили речники цієї концепції.

Але свою співзвучність з інтересами народу рев. ОУН і УПА не потребували доказувати якимось штучним „радянством”!.. ОУН і УПА постали „з народу і служили народові в народний спосіб”. Адже, у революційних умовах демократичність будь-якого визвольного руху в будь-якій країні визначається простою формулою: організація ідейних сміливців-революціонерів плюс ідейні одиниці з-поза організації, а їхня спільна активність помножена на кількісно-якісну підтримку усвідомлених народніх мас. Оскільки ніколи „увесь народ” не бореться за свою справу, а тільки жменька борців-патріотів, навколо яких кристалізуються нові прошарки охотників, то всі ті борці-бойовники, разом зі співзвучними частинами населення, репрезентують інтереси і прагнення свого народу. На вибори немає можливости.

Відомо теж, що ще жоден народ не визволився самими заходами „широкого представництва” — ради чи сойму; безпосередньо боротьбу мусять вести: революційна організація і, де це можливо, збройні відділи повстанської армії. Загальне верховне представництво виконує тільки ролю головного речника, який протиставиться окупантові та його колоніальному „урядові” на землях поневоленої країни і на чужоземних форумах.

Доля УГВР з перших днів окупування України советоросіянами найяскравіше ілюструє сказане. УГВР оформилася й діяла головно завдяки участі в ній керівних членів рев. ОУН, серед яких немеркучим блиском сяє постать ген. Т. Чупринки-Шухевича — член уряду (УДП) з 30 червня 1941 р. Учасники УГВР з-поза ОУН дали видатний внесок в цю установу тоді, коли такої підтримки треба було; і того їхнього внеску ми ніколи не сміємо забути. Але й не забуваймо того, що **весь тягар** визвольної **безпосередньої боротьби** та зберігання тієї установи завжди несли на своїх плечах переважно члени рев. ОУН, незалежно від того, чи вони були в підпільній мережі, в УПА чи в УГВР.

Врешті, внаслідок революційних умов ген. Т. Чупринка був примушений зосередити в своїй особі обов'язки трьох постів: Голови Президії УГВР, Головнокомандуючого УПА і керівника ОУН на рідних землях. Ні, не з праг-

нення до свого єдиновладдя, але для того, щоб розпорядливіше та ефективніше керувати визвольним рухом, виставленим на удари такого тоталітарного наїзника, якого не зустрічав жоден інший визвольний рух будь-якого іншого народу в світі.

Завдяки тій цілеспрямованості революційної організації, що весь час була двигуном і переважним виконавцем збройно-політичних акцій, УГВР могла успішно виконати своє головне завдання, а саме: відновити вільний незалежний політичний голос занімлої української нації, так у середині совєторосійської імперії, як теж на міжнародних форумах вільного світу.

Головною пробою сил цієї структури (ОУН, УПА, УГВР) був опір виборам до Верховної Ради СРСР — 1946 р. і Верховної Ради УРСР 1947 р. З усіх російських колоній-республік тільки єдина Україна — вперше за всю історію Сов. Союзу! — зважилася політично і збройно протиставитися антидемократичній системі окупаційного режиму, що регулярно влаштовує фальшиві вибори з єдиним, виборцям накиненим списком кандидатів до т.зв. верховних рад (совєтів).

Цей опір в Україні спричинив совєторосіянам багато втрат у поліційно-солдатському персоналі та в матеріалі, а найбільше — у престижі. Маючи підпільну мережу ОУН для організування опору й інформаційної кампанії та маючи збройні відділи УПА для поборювання окупаційних військ, УГВР переконливо протиставилася російському окупантові та маріонетковому „урядові” в Києві. Пародійність того „уряду” виявилася яскраво саме в ході виборчої кампанії режимників і противиборчої кампанії українських патріотів: київський уряд не мав ні моральної, ні фізичної сили протидіяти акціям ОУН і УПА та покладався тільки на поліційно-збройні сили Росії. Де тих сил не вистачало, там виборці не голосували — вони бойкотували ці вибори.

Таким чином, у рамках державницької революційної концепції УГВР український народ продемонстрував перед світом більшу національну солідарність, і то на 35 років раніше, як поляки (з їхньою вільною Церквою і легальним профспілковим рухом) на території,

все ж таки, власної держави! Тільки **забьокваність України** в російській „тюрмі народів” та **байдужість** держав повоєнного Заходу не дозволили привернути увагу вільного людства до тієї гігантської конфронтації на землях окупованої України.

Але здорове зерно самостійництва не пропало і з того кров'ю українських самостійників зрошеного ґрунту вирросло нове покоління патріотів. І з власної ініціативи, і на зразках героїзму бойовиків ОУН, воєнків УПА і керівників УГВР вони висунули свої домагання за суверенність української нації на своїй історично-державній території.

V.

Тому з почуттям скромної, але достойної **гордості** відзначаймо сорокові роковини УГВР висновками:

1. Створення УГВР — це логічний результат свідомої збройно-політичної діяльності рев. ОУН, що ґрунтується на державницьких традиціях українського народу в усіх епохах його державотворчого життя та яка юридично і фактично відновила правління українського народу на своїй землі.

2. Структура УГВР та її збройної сили, УПА, могла втриматися під совєторосійським терором тільки завдяки тому, що рев. ОУН віддала туди своїх членів, які, однак, своєю участю в УГВР і УПА ніяк і нічим не применшили ані не звузили ролі ідейних одиниць-патріотів з-поза ОУН.

3. УГВР, як верховна народовладна установа, не була тактичним маневром ані „тимчасовою поступкою” рев. ОУН в ім'я зміненої ситуації в Європі чи якихось „внутрішніх змін” в українському визвольному рухові. УГВР була поєднанням організаційної сили рев. ОУН і збройної формації УПА з численними охотниками — патріотами з-поза мережі ОУН та в згоді з українськими державотворчими традиціями.

4. Ідейно-політична спадщина УГВР зобов'язує всіх українських патріотів, а зокрема її безпосередніх співтворців, до послідовного слова й чину. Хто сказав: „Вірую в УГВР і визнаю її

державницькі настанови”, той не сміє ні словом, ні чином, ні натяком визнати колоніальний режим в Україні п.н. „Українська ССР”, бо інакше він повертає колесо української історії в часи перед 22 січня 1918 р.

5. В усіх умовах визвольної боротьби ключеву позицію завжди займає організація патріотів-революціонерів. Перша Українська Народна Республіка була слабка і впала жертвою штучного перевороту саме тому, що її уряд і парламент (У.Ц. Рада) не мали підтримки принаймні однієї справді самостійницької партії з державницьким спрямуванням... Друга УН-Республіка впала в боротьбі з наїзниками також тому, що її уряд, під керівництвом С. Петлюри, далі не мав підтримки такої самостійницької групи, яка була б двигуном державницького життя і зв'язковим між її армією та народними масами... Подібне можна сказати і про ЗОУНР, яка мала дисципліновану армію і державну адміністрацію, але не мала підтримки самостійницької партії, що безкомпромісно унапрямувала б зусилля народу до однієї цілі — звільнення країни від наїзників і збережен-

ня своєї державности. Отже, в кожному випадку не було такої організації патріотів, якою була в роки 1941-1954 на землях окупованої України рев. ОУН у співдіянні з Українською Повстанською Армією.

6. Тому, останній висновок: Надія — понад класи, держава — понад партійні інтереси, але в порядку визвольно-державницького будівництва треба насамперед мати політичну організацію патріотів, яка вміла б перетворити стихійну і збройну енергію народних мас у політично-державницьку силу. Тому і в наші часи, найважливіше завдання патріотів українського роду на своїй землі: зберегти, розвинути і вдосконалити політичну організацію українських революціонерів-самостійників з усім її досвідом і досягами. Справді, маючи таку організацію революціонерів, можна буде перевернути советоросійську імперію догори дном.

Ось такий цінний досвід з історії творення, існування і діяння УГВР із перспективи минулих сорока років.

30 червня 1984 р.Б.

ЯКІ ТВОРИ БАГРЯНОГО ВИДАЛА ФУНДАЦІЯ ІМ. І. БАГРЯНОГО?

Детройтські „Українські вісті” в ч. 27 з липня 1984 р. помістили заклик Фундації ім. І. Багряного, щоб люди надсилали гроші, бо та „Фундація присвячена публікаціям та поширенню творів доби Багряного та творів сучасних українських письменників-дисидентів”.

У тім же числі, у вісті „Засідання дирекції Фундації ім. І.П. Багряного”, повідомлено, що коштом Фундації „було видано книжку В. Гришка „Український голокост 1933” англійською мовою, а також здано до друку „Спогади” ген. П. Григоренка”.

Які саме твори І. Багряного видала ця Фундація його імені? Не входячи у зміст творів письменника і поета Івана Багряного, ані не даючи їм оцінки, зауважуємо, що Фундація його імені публікує Гришка та ген. Григоренка. Крім того, як відомо, вдова по письменникові п-і Галина Багряна в пресі повідомляла, що „Фундація ім. І. Багряного” не видає творів її чоловіка та що вона не має з тією Фундацією нічого спільного.

Чи не спекуляція іменем Покійного?

Надія Наум

*) Див. УГВР в світлі постанов Великого Збору та інших документів з діяльності 1944-1951 рр. Видання ЗЧ ОУН, 1956. Українська Головна Визвольна Рада. Книга друга: 1946-1948. Літопис УПА, т. 9. В-во „Літопис УПА”, 1982.

З ДОПОМОГОЮ КОМПЮТЕРА...

Водолаз Джозеф Амарал з американської експедиції для розшуку затонулих у Атлантиці старих кораблів знайшов на дні океану золотий перстень, який належав капітанові британського воєнного судна з 18-го століття „Де Брейк”. Судно потонуло під час шторму. На його покладі, крім гармат, було багато золота.

Ця знахідка стала можливою завдяки наймодернішим компютерам, які активно допомагають підводним експедиціям розшукувати затонулі кораблі. Застосовуються й ін. чутливі прилади, які „відчуввають”, де є металеві на великих глибинах, навіть коли той металевий глибоко в піску.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ ПІДГОТОВИ І ПРОВЕДЕННЯ XIV КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ

Від часу покликання Ділового Комітету для проведення XIV Конгресу Українців Америки, президія того Комітету з великою увагою слідкувала за ходом переговорів Українського Конгресового Комітету з Українською Американською Координаційною Радою і т.зв. нейтральними організаціями, що останньо ними координував Преосвящений Владика Василь Лостен, з надією, що у XIV Конгресі Українців Америки візьме участь вся громада. Тому так довго не проголошувано персонального складу Ділового Комітету. УККА майже впродовж чотири роки простягав свою дружню руку тим, які вийшли із XIII Конгресу, і просив полагодити конфлікт. Одначе, його зусилля і добра воля покищо не увінчалися успіхом, бо для полагодження конфлікту потрібно доброї волі обох сторін. Дальше відтягати проголошення складу Комітету є не можливим, бо Конгрес відбудеться незабаром, а громада повинна знати про хід підготовки, хто нею займається і хто буде відповідати за успіх проведення Конгресу.

Діловий Комітет складається із ряду комісій, які плянують і проводять підготовку своєї праці майже самостійно. Працею цілого Комітету координує президія, в склад якої входять також голови окремих комісій. Хоч до Ділового Комітету включено в першу чергу громадських діячів міста Нью-Йорку і околиці, до нього належать також всі голови Відділів УККА, які автоматично є членами Організаційної Комісії. Зроблено це для того, щоби дати більшу можливість всім Відділам УККА взяти активну участь у підготовці і проведенню Конгресу. У Комітет входить ряд членів Екзекутиви УККА, які належно причиняться до успіху XIV Конгресу.

Проголошуючи склад Ділового Комітету, надіємся, що навіть у цім короткім часі ще прийде до порозуміння в громаді. Здається, що найбільшим успіхом того Конгресу було б, якщо ми всі об'єднано разом провели його. Запевняємо українську громаду, що в Діловому Комітеті будуть місця для тих, які приєднуються до нас, хоч би коротко перед Конгресом. Зда-

ється, що нічого не повинно стояти на перешкоді в тому, коли того вимагає справа, коли об'єднання вимагає від нас наша поневолена Батьківщина.

Президія Ділового Комітету:

Ігант Білінський — діючий Президент УККА
Євген Івашків — голова Ділового Комітету
Аскольд Лозинський — ексекутивний заступник

Заступники, голови Комісій: І. Дябога, Я. Гайвас, Т. Гірняк, В. Мазур, Я. Оберишин, Л. Полтава, М. Семанишин, І. Телюк, Л. Футала.

Секретарі: С. Букшована і В. Гаргай.

Вільні члени: І. Винник, Я. Рак, Я. Савка, М. Снігурович.

Консультант — І. Базарко.

Організаційна Комісія — В. Мазур, голова.

Члени: М. Агащук — Фінікс, Ар., К. Бабяк — Балтимор, Мд., П. Бабяк — Денвер Кол., В. Базюк — Рочестер, Н.И., Л. Барабаш — Атланта, Джор. К. Ваньо — Пассайк, Н.Дж., М. Візняк — Шавні, Кенз., А. Галайдіда — Трентон, Н.Дж., З. Галькович — Джерзи Ситі, Н.Дж., С. Гарбач — Коговз, Н.И., С. Гасяк — Ст. Джо-зеф, Міз., І. Гвозда — Сиракузи, Н.И., В. Гладич — Перт Амбой, Н.Дж., Д. Головацький — Лорейн, Огайо, С. Глова — Нью Брітен, Кон., М. Данилик — Гюстон, Текс., Г. Довбуш — Бріджватер, Н.Дж., Я. Здирко — Вілімантик, Кон., Л. Зобнів — Бінгамтон, Н.И., Г. Іваницький — Кентон, Огайо, Я. Іваськевич — Ст. Пітерсберг, Фл., В. Кацапир — Алентовн, Па., С. Кілик — Редінг, Па., О. Клезор — Нью Бронсвік, Н.Дж., М. Копистянська — Юніондел, Н.И., П. Королишин — Норт Порт, Фл., В. Король — Гартфорд, Кон., В. Коцур — Трой, Н.И., М. Коцур — Колчестер, Кон., В. Кошикар — Вотервліт, Н.И., П. Кремель — Елмайра, Н.И., Б. Крук — Дітройт, Міч., В. Ліщинський — Парма, Огайо, Е. Локумський — Кергонксон, Н.И., В. Матвійв — Сомервіл, Н.Дж., Ю. Нестерчук — Вашингтон, Д.С., А. Никончук — Пітсбург, Па., А. Паланюк — Дікінсон, Н.Дак., В. Пелещук — Бріджпорт, Кон., В. Пискір — Ваува-

XXXIII ВСЕАМЕРИКАНСЬКИЙ МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ЗДВИГ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Понад десять тисяч учасників, у тому понад тисячу уніформованої сумівської молоді, взяли участь у XXXIII-му Маніфестаційному Здвизі СУМ Америки, який відбувся від 1-го до 3-го вересня 1984 року на Оселі СУМ в Елленвіл, Нью-Йорк. Цьогорічний Здвиг проходив під кличем „Самостійна Україна — наша мета” та відзначував наступні річниці: 25-ліття смерти сл. п. Степана Бандери, 40-ліття УВГР, 60-ліття смерти сл. п. Миколи Міхновського, і 325-ліття перемоги під Конотопом.

Офіційне відкриття Здвигу відбулося в суботу, 1-го вересня ц.р. о год. 11-й перед Пам'ятником Героїв. Після звітів та піднесення прапорів секретарка Нуся Вох відчитала Святочний Наказ КУ СУМ і представила членів команди. До Команди Здвигу входили 16-ть осіб: Роман Мигаль — комендант, Андрій Бігун і Нуся Вох — писарі, Мирон Колінський — бунчужний, Петро Вох і Юрій Мачула — фінансові, Мирослав Футала — референт зовнішніх зв'язків, Христина Цебрій — референт преси і інформації, Богдан Гаргай — керівник мистецької програми, Марія П'ятка — референт пропаганди, Юля Головка та Мирон Приймак — керівники спорту, Володимир Костик і Григорій Цебрій — господарські керівники, Юрій Наконечний та Вох — керівники служби порядку.

Слово від Крайової Управи СУМ виголосила Геня Кузьмович-Блага, промовляв також комендант Здвигу Роман Мигаль.

У пообідових годинах на спортивній площі відбулися змагання відбиванки та копаного м'яча.

О год. 6-й ввечері відбулись виступи мистецьких одиниць, чим провадив друг Б. Гаргай. Участь в мистецькій частині взяли танцювальні групи з таких Осередків: Сиракюзи (керівник Наталка Чомко), три групи з Пассейку (кер. Роман Стеткевич), група молодшого юнацтва з Йонкерсу (кер. Володимир Юрчинок), група з Рочестеру (кер. Богдан Лико), як також скечі і деклямації, виконані таборовиками вишкільного табору ім. Степана Бандери,

яких підготував Святослав Караванський.

Ввечері, в залі та під зоряним небом, відбулись дві танцювальні забави, на яких грали оркестра „Іскра” та оркестра „Чарівні очі” з Йонкерсу.

2-го вересня о год. 10-й рано на площі перед Пам'ятником Героїв була відправлена Служба Божа, яку відправили о. протоігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ — заступав Преосв. Владика Василя Лостена, о. шамб. Стефан Чомко і о. Роман Мірчук. Тоді ж відбулася Служба Божа УПЦ, яку відправив о. мітрат Іван Ткачук.

Потім відбулася маніфестаційна частина Здвигу. Після звітування і піднесення американського і українського прапорів комендант Роман Мигаль відкрив маніфестаційну частину. Мистецький керівник Б. Гаргай попросив на трибуну почесних гостей, представників центральних та інших організацій. У почесній президії Здвигу були присутні: о. протоігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, о. шамб. Стефан Чомко та Ігор Смолій („Провидіння”), о. протопресвітер Іван Ткачук (капелян православної молоді СУМ), о. Роман Мірчук, Дарія Степаняк (голова ГУ ОЖ ОЧСУ), Марія Дупляк (голова КУ ООЛ), Роксоляна Букшована-Поттер (метрополітальний Відділ ПАБНА), Іван Кобаса (КВ ОР), Ліда Маркович (КУ СУМ Аргентина), Надя Ткачук (КУ СУМ Англія), Лев Футала (УНП), Микола Грицьковян (Світове Братство Вояків УПА), Петро Шкафаровський (ГУ Колишних Вояків УПА), Анна Заборська-Гелетеї (Від. ОЖ ОЧСУ, Н.Й.), проф. Павліна Андрієнко-Данчук (Шкільна Рада УККА), Роман Мариневич (керівник радіопрограми „Година Укр. Мелодій”), ред. М. Дольницький („Америка”), Степан Гавриш та Володимир Квас (УНС), Євген Івашків (УККА), Маріян Панчук (КУ СУМ Німеччина), Андрій Дзюбанівський (КУ СУМ Канада), Мирон Мицьо (фондація дослідження Лемківщини), Оріся Борець (КУ СУМ Австралія), проф. М. Чировський (голова ГУ ООЧСУ), Юрій Юрків (Відділ УККА Південно-східного Мічигену), Степан Юрків (ООЧСУ,

Детройт), Зеня Юрків (ОЖ ОЧСУ, Детройт), Микола Хоманчук (Об'єднаний Комітет, відд. УККА, Н.Й.), мгр. Іван Буртик (фондація УВУ), Оксана Мельник (СУМ Чікаго), Микола Грицковян, молодший (КУ ТУСМ), Вячеслав Вишневський (Крайова Пластова старшина), Василь Ліщинський (голова Від. УККА, Клівленд), д-р Ярослав Падох (голова НТШ).

Святкову доповідь виголосив голова Крайової Управи СУМ д-р Аскольд Лозинський, а привіти склали: Є. Гановський — голова Ц.У. СУМ, д-р М. Чировський — голова ГУ ООЧСУ, інж. Є. Івашків — генеральний секретар УККА, В. Вишневський — представник Пласту і кол. український вояк советської армії в Афганістані Микола Мовчан. Друг Гаргай відчитав письмові привіти від Патріярха — Кардинала Йосифа і голови Проводу ОУН Дост. Ярослава Стецька.

Мирослав Футала, референт зовнішніх зв'язків, вітав та представив американських гостей. Комісар у справах закордонних претензій д-р Богдан Футей прочитав привіт від президента Р. Регена, Чарлс Гаргано зачитав листа від сенатора Альфонса Д'Амато; промовляв стейтовий сенатор Джан Флін, якому СУМ подарував вишивану подушечку.

Опісля згадано ряд письмових привітів: від Митрополита Стефана та Владик Василя і Інокентія, ЧСВВ, сенаторів Ч. Персі, Дж. Глена, конгресмена Б. Гілмана, як також від Братства кол. Вояків 1-ої Укр. Дивізії Української Національної Армії в ЗСА, Асоціації Діячів Укр. Культури, АДУК, УНПомочі, Українського Братського Союзу, КУ СУМ Аргентини, КУ СУМ Франції, КУ СУМ Німеччини.

У мистецькій частині, маестро Євген Курило, відомий актор і мистець слова, прочитав рецитацію із поем у присвяті Бандері і самостійній Україні, а оркестра „Батурин” з Торонта (керівник мгр. Василь Кардаш) заграла два марші.

Маніфестаційну частину Здвигу закінчено дефілядою Осередків СУМ. До дефіляди грала оркестра „Батурин”, і наступні Осередки СУМ взяли участь: Нью-Йорк, Йонкерс, Йонгтаун — Огойо, Клівленд — Парма, Трентон, Джерзі Ситі, Гартфорд, Нью-Гейвен, Ірвінгтон, Балті-

мор, Рочестер, Сиракюзи, Авбурн, Асторія, Філадельфія, Пассейк, Бостон, Монреаль, Торонто.

В пообідніх годинах на спортивній площі відбулося закінчення спортивних змагань, які закінчилися такими вислідами: ВІДБИВАНКА: Дружинники: 1-ше місце — Рочестер, 2-ге місце — Клівленд, 3-тє місце — Йонкерс. Старші юначки: 1-ше місце — Йонкерс, 2-ге місце — Пассейк, 3-тє місце — Нью Йорк. Старші юнаки: 1-ше місце — Нью Йорк, 2-ге місце — Асторія, 3-тє місце — Гартфорд. КОПАНИЙ М'ЯЧ: 1-ше місце — Йонкерс.

У неділю, у 5-ій годині, на трибуні перед пам'ятниками, прегарна духова оркестра „Батурин” виступила з п'ятьма точками, а вечором відбулись товариські забави під звуки оркестри „Водограй” з Нью-Йорку і „Чарівні очі” з Йонкерсу, Н.Й.

Цьогорічний, вже з черги 33-тій, Здвиг СУМ своєю масовою участю сумівської молоді та громадянства доказав, що наша Сплка є на правильній дорозі у вихованні молоді зміни під кличем „Бог і Україна” на поселеннях, а українське громадянство щиро і жертвенно оцінює нашу працю.

Христина Цебрій,
Прес. Референтка

БОРОТЬБА ПРОТИ НАРКОМАНСТВА

Інспіровані ворогами демократії і підплачувані „пачкари” перевозять до ЗСА з-за кордону безліч різних наркотиків, якою затрутують молодь. Але поліція провадить з ними дедалі, то активнішу боротьбу.

У Форт Лодердейл на Флориді у поліційній станції назбиралося так багато реквізованих наркотиків, що поліція передала 800 тонн „марігуани” місцевій електростанції, яка спалила той наркотик для вироблення електричної енергії. Це краще, ніж просто знищувати, — все таки якась користь...

З Шевченка набирайте карности, відшукуйте квіти краси, а будете кращі і зблизитесь до сходу нашого сонця, і всі ми опинимося в вільній соборній великій Україні!

Василь Стефаник

Д-р В. Ніньовський

ДИЯВОЛЬСЬКА „КОНСТИТУЦІЯ“ ССРСР ОЧИМА ЧУЖИНЦІВ

(Продовження з попереднього числа)

Марксо-ленінську облудність частково розкрив історик Ліхтгайм: „Марксизм — це зручне знаряддя Москви контролювати всесвітній пролетаріят, який практично ще ані дрібки не засмакував советської диктатури”. (G. Lichtheim, C. Hoover et al. — “Marxism,” p. 3) засмакував советської диктатури”.

Сталін повністю погоджувався з Леніном у тому, що націоналізм є чоловою перепоною в настановленні марксизму в московській імперії та в цілому світі. Щоб цілковито нейтралізувати силу націоналізму, Сталін похопився на чортячу і хитру вигадку — підмінити націоналізм клясовою боротьбою, бо, очевидно, клясова ненависть стане могутньою зброєю пролетаріяту проти націоналізму. Національні почуття Сталін підминив політикою шлунку (і голуду).

1913 року Сталін дорікав: „Хвиля націоналізму кожночасно так зміцнюється, що охопить робітничі маси... В цих важких часах і без затримки... слід би викликати огиду до націоналізму; слід би охоронити маси перед цією загрозливою недугою. Націоналізм ми мусимо підмінити на інтернаціоналізм — на клясову боротьбу”. (Сталін — „Сочінєнія”, т. 2, стор. 291).

Прикрий трагізм нашої політики в тому, що наші політичні „демократи” якраз користуються ленінсько-сталінською „огидою” в поборюванні українського націоналізму!

1917 року в московській історії імперіалістського грабунку сталась небувала подія, що викликала знаменний заколот у плянах московського імперіалізму. Подія примусила розбишацького москаля до небувалого упокорення. Пильна дослідниця історії, Лі Беннс, зауважує:

„22 грудня 1917 року, в Берестю Литовському... Росія зобов'язалась... зовсім забратись з України і визнати правосильним підписаний мир України з центральними державами. На основі підписаної угоди, в Берестю Литовсько-

му... Росія теж зобов'язалась припинити свою пропаганду... на території усіх тих держав, що відпали від Росії... Договором у Бересті Литовському примусили Росію зректися значної території на заході та цілої України”. (Lee Benns — “European History Since 1870,” pp. 376, 450).

Відмічуючи подію становлення самостійності України, історик Грей привернув увагу до юридичної риси політично-дипломатичного документу:

„17 грудня 1917 року Українська Центральна Рада проголосила самостійність України. З Москви Совнарком вислав Українській Центральній Раді ультиматум. У відповіді Секретаріят Української Центральної Ради заявив: „Деклярація про права народів Росії, яку підписали Ленін і Сталін, гарантує Україні її рівність і суверенність, поруч інших народів Росії”.... У відповіді, на ультиматум, уряд України відкинув спробу Совнаркому узурпувати собі владу в Україні”. (Цитований Грей, стор. 115).

Уважливий дослідник Грей не поминув того, щоб назвати уряд Леніна традиційним продовженням диктаторсько-імперської влади.

„Москва — це старовинна столиця, в обширі якої становилась московська нація. В цій столиці зберігається старий патріархат Московщини (Muscovite), з вимішаними ортодоксально-християнськими й азійськими традиціями... Кремль надалі залишився традиційним осідком жажливої влади царів-абсолютів і нових советських ватажків”. (Цитований Грей, стор. 114).

Дослідниця Лі Беннс додала: „1917 року, по жажливій революції (політичні) обставини уклалась так, що Росія була окресна до малоощо більшої території XVI сторіччя — володарства Івана Лютого”. (Цитована Беннс, стор. 450).

Очевидно, проголошена самостійність України та інших республік завдали удару по імперіалістичній політиці Леніна. Отже, він похопився на новий обман, т. зв. „федерації”.

Щоб така „федерація” успішно послужила московським імперіялістичним інтересам, Ленін допильнував того, щоб Сталіна наділити членством у комісії „першої пореволюційної конституції”.

Ленін заздалегідь уклав такий план, що лише Сталін підготує і накладе на Україну невідільний „конституційно-федеративний” імперський зашморг. Ієн Грей відмічує:

„У липні 1918 року Сталін став членом комісії першої пореволюційної конституції, для Російської СФР. 11-та стаття конституції відносила до т. зв. федерації. Згідно з 11-ою статтею, Українська СР входила до федерації, на основі окремого договору з Російською СФР.

„1924 року, настановлено нову конституцію, яка перейменувала Російську СФР на ССРСР”. (Цитований Грей, стор. 104).

Наведена цитата засвідчує ленінсько-сталінське конституційно-федеративне і майстерне крутіство: окремий „договір” між Російською СФР — спадкоємцею царату, і самостійною Україною „підтверджено” т. зв. „11-ою статтею”. Опісля, Російську СФР перейменовано на „СРСР” — себто спадкоємцею царської імперії. Отже, на основі „11-ої статті” Україна стала частиною імперії, в цупкому московському зашморзі.

Не зважаючи на „11-ту статтю” про „договір”, Сталін — такий ж того 1918 року — понахабно розкрив станвище імперії до національної проблеми, підкресливши виразисту імперіяльну централістсько-абсолютну диктатуру Москви:

„Допустити любу республіку до її чисто націоналістичної форми автономії — це така сила, що ломить советську єдність; це така сила, що є зовсім антисоветська. Обставини вимагають сильного широкого російського авторитету і то такого, щоб цілковито розгромив ворогів соціалізму. ... Централістський уряд повинен залишити автономним краям їхню обласну адміністрацію, політичну і культурницьку діяльність у рамках обласної смуги”. (Сталін — „Сочинення”, т. 4, стор. 87-89). (Підкр. В. Н.).

Ленін і Сталін були свідомітого, що т. з. „11-та стаття” не розв’язує національного питання імперії, бо націоналізм поневолених народів —

це постійно-ударна сила по імперії. Сталін перебрав обов’язок повести ударний наступ не проти імперіяльних народів, але проти націй.

Виступаючи перед партійним збором 1918 року, Сталін доповідав: „Нація — це суспільство, що економічно і мовно живе на території з окремим національним буттям... Кожна нація має право вільно вирішувати свою долю, щоб захити автономно, включно до відокремлення”. (Сталін — „Сочинення”, т. 2, стор. 312).

При визначуванні атрибутів нації, Сталін наголосив національне буття, мову, окрему територію, економію, але Сталін нарочито промавчав національну історію, культуру і національний уряд, що становиться волею однієї нації, без утручання і насильства інших держав.

Але Сталін відмітив „автономію, включно до відокремлення”. Таку московську лупшину без зернини Сталін утотожнював з категоріями визначення Леніна. Пригадуємо вже цитоване визначення Леніна: „Самостійність є лиш тоді важлива, коли підкорена силі росіян”.

Очевидно, „автономія, включно до відокремлення” означає самостійність, що суцільно пов’язується з проблемою самовизначення. Отже, на третьому всеросійському з’їзді советів Сталін заявив:

„Право на самостійність — це право не буржуазії, але право робітничих мас даної нації”. (Сталін — „Сочинення”, т. 4, стор. 32-32).

Принцип самостійности Сталін підкорив цілковитій диктатурі „робітничих мас”, відкриваючи такий диктатурі ворота клясової ненависти і винищування „буржуазії”. Сталін заздалегідь підготував диявольський план: під ширмою „буржуазії”. Москва винищить — головно в Україні — націоналістів, інтелігенцію, селянство і провідницький актив. Очевидно, обезголовлення нації — це могила самостійности.

(Закінчення в наступному числі)

ЗАРЕСОТРУЙТЕ УКРАЇНУ ЯК РОСІЙСКУ КОЛОНІЮ І ДОПОМОЖІТЬ ЗВІЛЬНИТИСЯ ВІД НАКІННЕНОЇ ОКУПАЦІЇ

з листа до ОН Олесь Бердичка

СТЕНТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

"БУДУЧНІСТЬ"

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА, ДОМИ, НАЙРАВНІ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЙНІ ТА ШТАТІВНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5 1/2% ДІВІДЕНДІВ

Вкладчыкам гарантується безкоштовне життя за безпеченням до висоты 2,000 дол. Ошадності забезпечені до висоты 100,000 дол.

Future Credit Union of Detroit
 4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
 3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
 Tel.: 843-5411

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА

В ЮНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ПРОШОВИМИ ЧЕКАМИ; УЛІГЕ НАМІДШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОПТЕДЖИ, РЕМОНТ КОМІ, МЕБЛІ, ШТАТІВНІ РАХУНКИ, ВАКАЦІЙ, ЕСЛИ ТА ІНШІ ЦІЛІ.

СТЕПІЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Малює кожного вкладчыка як позичкодавця за безпеченням.

Принимает ошадності і платить 7% дивідендів за безпеченням.

Безплатне за безпеченням ошадності за безпеченням життє за безпеченням до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS) FEDERAL CREDIT UNION
 Yonkers, N.Y. 10703
 301 Palisade Ave.
 Tel.: 914-965-8560

ЧЕРЕЗ ОШАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

1-й УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ШАДІНЬНИЙ БАНК

"ПЕРВІСІТЬ"

ВЕСТЛОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

Шадіть, позивайте та позиваючіть всі свої банкові потреби у найбільшій українській фінансовій установі

Ошадності забезпечені федеральною агенцією до висоты 100 тисяч дол.

1st SECURITY FEDERAL SAVINGS BANK
 936 North Western Avenue
 Chicago, Illinois 60622
 (312) 772-4500

В R A N C H:
 2166 Plum Grove Road
 Rolling Meadows, Illinois 60008
 (312) 991-9393

ВЕСТЛОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION
Required by 39 U.S.C. 3685

1A. TITLE OF PUBLICATION VISNYK - THE HERALD		1B. PUBLICATION NO. 0 0 4 2 7 0 0 4	2. DATE OF FILING Sept. 26, 1984
--	--	---	--

3. FREQUENCY OF ISSUE Monthly, exc. July & August when Bi-Monthly, not Monthly.	3A. NO. OF ISSUES PUBLISHED ANNUALLY 11	3B. ANNUAL SUBSCRIPTION PRICE \$10.00
---	---	---

4. COMPLETE MAILING ADDRESS OF KNOWN OFFICE OF PUBLICATION (Street, City, County, State and ZIP+4 Code) (Not printers)
136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

5. COMPLETE MAILING ADDRESS OF THE HEADQUARTERS OF GENERAL BUSINESS OFFICES OF THE PUBLISHER (Not printer)
136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

6. FULL NAMES AND COMPLETE MAILING ADDRESS OF PUBLISHER, EDITOR, AND MANAGING EDITOR (This item MUST NOT be blank).
 PUBLISHER (Name and Complete Mailing Address) **Organization for the Defense of four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003**
P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10003
 EDITOR (Name and Complete Mailing Address)
Leonid Poltava, 136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
 MANAGING EDITOR (Name and Complete Mailing Address)
Lev Kokodynsky, 136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

7. OWNER (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.) (Item must be completed.)

FULL NAME	COMPLETE MAILING ADDRESS
ORGANIZATION FOR THE DEFENSE OF FOUR FREEDOMS FOR UKRAINE, INC.	136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
/No Stock holders/ Principal Officer, Nicholas L. Fr. Chirovsky - president,	Address Above

8. KNOWN BONDHOLDERS, MORTGAGEES, AND OTHER SECURITY HOLDERS OWNING OR HOLDING 1 PERCENT OR MORE OF TOTAL AMOUNT OF BONDS, MORTGAGES OR OTHER SECURITIES (If there are none, so state)

FULL NAME	COMPLETE MAILING ADDRESS
NONE	

9. FOR COMPLETION BY NONPROFIT ORGANIZATIONS AUTHORIZED TO MAIL AT SPECIAL RATES (Section 423, 12 DMM only)
 The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)

(1) HAS NOT CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS (2) HAS CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS
(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)

10. EXTENT AND NATURE OF CIRCULATION (See instructions on reverse side)	AVERAGE NO. COPIES EACH ISSUE DURING PRECEDING 12 MONTHS	ACTUAL NO. COPIES OF SINGLE ISSUE PUBLISHED NEAREST TO FILING DATE
A. TOTAL NO. COPIES (Net Press Run)	14,300	1,300
B. PAID AND/OR REQUESTED CIRCULATION		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	200	20
2. Mail Subscription (Paid and/or requested)	12,261	1,134
C. TOTAL PAID AND/OR REQUESTED CIRCULATION (Sum of 10B1 and 10B2)	12,461	1,154
D. FREE DISTRIBUTION BY MAIL, CARRIER OR OTHER MEANS SAMPLES, COMPLIMENTARY, AND OTHER FREE COPIES	500	40
E. TOTAL DISTRIBUTION (Sum of C and D)	12,961	1,194
F. COPIES NOT DISTRIBUTED		
1. Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing	1,339	106
2. Return from News Agents	None	None
G. TOTAL (Sum of E, F1 and 2--should equal net press run shown in A)	14,300	1,300

11. I certify that the statements made by me above are correct and complete

SIGNATURE AND TITLE OF EDITOR, PUBLISHER, BUSINESS MANAGER, OR OWNER Nicholas L. Fr. Chirovsky - President
--

